

אותו נהר פעמיים - אפי ואמיר

כישראלים החיים מזה עשר שנים בחו"ל, מעסיקה אותנו ביותר שאלת הקשר האישי והלאומי לארץ ישראל. המרחק הפיזי מביא איתו גם מרחק רגשי ורעיוני, הוא מאפשר לנו לחשוב על הארץ כעל מקום סמבולי, לא בהכרח מציאותי, כפי שהייתה בתודעתם של יהודי הגולה במשך מאות בשנים. המעמד הלא-ממשי של הארץ והנסיון הנועז ואף אבסורדי להפוך את אי-הממשות למציאות חוזר בהרבה מעבודותינו מהשנים האחרונות.

מתוך עיסוק זה בישראל של טרום המדינה, בישראל כהבטחה, התחלנו להתעניין בספרות הנוסעים בארץ הקודש של המאה התשע עשרה ובעיקר סחף אותנו סיפורו של ההרפתקן הסקוטי, ג'והן מק'גרגור שיצא לתור בשוטית את הירדן ממקורותיו ועד הכנרת. בסיור ראשוני שערכנו בעקבות מסעו של מק'גרגור, בקיץ 2009, הופתענו ממימדי תעשיית התיירות במקום ומהאופן שבו כה הרבה מרכיבים מכווננים בשאלות הזהות הישראלית מתגלים בסיטואציה הנופש. לאט לאט התחוויר לנו שזה הפילטר דרכו אנחנו רוצים לערוך את המסע/סרט שלנו.

האיסטרטגיה שבחרנו, זו של מסע-הרפתקאות ותגליות, שואבת את השראתה לא רק מספרות מסעות ארץ הקודש של המאה התשע עשרה אלא גם מהגלגול הציוני של המסע בארץ ישראל כפרקטיקה של ניכוס ושל שינוי עצמי. אותו מודל תיירותי שעליו גדלנו של "הכרת הארץ דרך הרגליים" ושמטרתו הייתה כפולה: להפוך לאדני הארץ דרך הכרה אינטימית עם כל אבן וכל גבעה ולהפוך מגלותיים לבני הארץ (חזקים, נועזים, שורדים) בזכות המגע הפיזי-המיתי עם האדמה. ההשתתפות שלנו אם כן, היא קודם כל הדרך שלנו לומר שאנחנו חלק מהסיפור, שאנחנו לא משקיפים חיצוניים למרות המרחק שלנו מהארץ, שמשחק תפקיד חשוב במפגש המחודש איתה. מעבר לכך, המסע, הן כמודל קולנועי והן כשיטה אידאולוגית-חינוכית, מכניס לסרט אלמנט חשוב של סיכון: בהיותנו הנוסעים אנחנו שמים את עצמינו בעמדה של פגיעות ומאפשרים את היתכנותו של תהליך, פותחים פתח גם לערעור אפשרי של עמדותינו ודעותינו.

האם אנחנו כבר זרים מספיק בשביל שהמגע עם הארץ יחולל בנו טרנספורמציה?